

NORGES HØYESTERETT

Den 10. september 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-01842-A, (sak nr. 2014/1029), sivil sak, anke over dom,

Sawicon AS

(advokat Kristoffer Larsen Rognvik – til
prøve)

mot

Oceanteam Shipping ASA

(advokat Martin Berggreen Rove – til
prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder tingrettens deling av en sivil sak, jf. tvisteloven § 16-1, og spørsmålet er om det var riktig av lagmannsretten å oppheve tingrettens dom i sakens første del under henvisning særlig til uklarhet ved delingsbeslutningen.
- (2) I perioden 2005 til 2009 samarbeidet Oceanteam Shipping ASA og Sawicon AS om fem skipsbyggingsprosjekter ved et spansk verft – Oceanteam på bestillersiden og Sawicon som skipsdesigner. I ettertid har begge parter vært involvert i nye skipsbyggingsprosjekter uavhengig av hverandre, og det har oppstått tvist mellom partene om hvem som har rettighetene til skipsdesign, tegninger og annet prosjektmateriale.
- (3) I november 2011 tok Oceanteam ut stevning ved Bergen tingrett mot Sawicon. Sawicon påsto seg frifunnet og reiste motsøksmål. Begge parter krevde dom for at de var eneeier av de immaterielle rettighetene knyttet til de fem fartøyene og erstatning fra den annen part fastsatt etter rettens skjønn for rettsstridig bruk av materialet. Oceanteam hadde også et påstandspunkt om at Sawicons bruk av materialet uten Oceanteams samtykke, er rettsstridig. Det ble fra begge parter gjort gjeldende at den annen part, foruten å krenke

eierskapet til immaterielle rettigheter, har opptrådt i strid med markedsføringsloven, herunder § 25 om god forretningsskikk.

- (4) Etter at partene hadde fått uttale seg, besluttet tingretten 4. oktober 2012 å dele hovedforhandlingen og pådømmelsen, jf. tvisteloven § 16-1, slik at retten først skulle behandle "rettighetsspørsmålet" i uke 47 og 48 i 2012, og deretter "erstatningsspørsmålet" i uke 4 i 2013.
- (5) I slutten av oktober frafalt Oceanteam kravet om å være eneeier til materialet. Samtidig ble det lagt fram en rekke nye dokumentbevis. Etter ønske fra partene ble hovedforhandlingen utsatt. I brev til partene 6. desember 2012 fastholdt retten beslutningen om deling av saken, men presiserte nå at "samtlige anførsler og påstander relevant for rettens fastsettelse av hvorvidt en av partene er pliktig å yte den andre erstatning, må tas med i første del. Det er kun behandlingen av omfanget av en eventuell erstatning som utsettes".
- (6) Dette ble imidlertid ikke den endelige oppdelingsbeslutningen. Etter fortsatt saksforberedelse, hvor blant annet Oceanteam igjen endret påstand ved å innta krav om dom for å ha rettigheter i materialet, og Sawicon gav uttrykk for sin forståelse av oppdelingsbeslutningen, fant retten det best å presisere oppdelingen av saken direkte opp mot de fremsatte påstandene. I brev til partene 15. februar 2013 forklarte retten dette, gjengav partenes påstander og skrev så:

"Følgende påstandspunkter vil bli behandlet under sakens første del som er berammet fra 15. april 2013 (i tillegg til eventuelle frifinnelsespåstander og krav om saksomkostninger):

For Oceanteam Shipping ASA:

1. Oceanteam Shipping ASA har rettigheter i den såkalte 'North Ocean 100-serien'.
2. Sawicon AS' salg eller annen bruk i næringsvirksomhet av tegninger eller annet som bygger på North Ocean 100-serien, herunder direkte eller indirekte bruk av informasjon, spesifikasjoner og tegninger mottatt fra eller på vegne av Oceanteam Shipping ASA, uten Oceanteam Shipping ASA, sitt samtykke, er rettsstridig.

For Sawicon ASA:

2. Sawicon AS er eneeier av immaterielle rettigheter til skipsserien som består av fartøyene *SAW 2017, 2019, 2020, 2021, 2022, 2042 og 2043*, herunder rettigheter til skipsdesign, tegningsgrunnlag, spesifikasjon og teknisk dokumentasjon for fartøyene.
3. Sawicon AS trenger ikke samtykke fra Oceanteam Shipping ASA for å disponere over rettighetene, herunder selge skipsdesignet, skipstegninger og teknisk dokumentasjon og spesifikasjoner til tredjeparter.

Øvrige påstandspunkter anses å falle inn under sakens andre del som blir behandlet av tingretten når den første dommen er rettskraftig."

- (7) Det ble deretter avholdt et forberedende rettsmøte 20. mars 2013. I det forberedende møtet ble blant annet følgende protokollert:
1. Retten fastholder oppdelingen av saken, slik denne ble presisert i forhold til påstandspunktene i rettens brev av 15. februar d.å.

Med referanse til partenes sluttinnlegg, vil følgende påstandsgrunnlag bli behandlet under hovedforhandlingen berammet fra 15. april d.å:

Oceanteams sluttinnlegg:

Påstandsgrunnlag i pkt. 3.1, pkt. 3.2.1 og 3.3.1 inngår i saken. (Pkt 3.2.2, pkt. 3.2.3 og pkt. 3.3.2 behandles ikke.)

Sawicons sluttinnlegg:

Påstandsgrunnlag i pkt 2.1 inngår i saken. (Pkt. 2.2 og 2.3 behandles ikke.)"

- (8) De punktene i sluttinnlegget fra Oceanteam som i henhold til denne presiseringen skulle behandles, hadde følgende overskrifter:

- "3.1 Spørsmål om hvorvidt Oceanteam Shipping ASA er riktig saksøker.**
- 3.2 Hovedsøksmålet**
 - 3.2.1 Oceanteam er rettighetshaver til North Ocean 100-serien.**
- 3.3 Motsøksmålet**
 - 3.3.1 Sawicons påstand om å være enerettighetshaver."**

- (9) De punktene i Oceanteams sluttinnlegg som ikke skulle behandles, hadde følgende overskrifter:

- "3.2.2 Sawicon har på rettsstridig måte utnyttet grunnlaget og rettighetene i North Ocean 100-serien.**
- 3.2.3 Sawicon har plikt til å betale erstatning til Oceanteam.**
- 3.3.2 Sawicons erstatningskrav."**

- (10) Punktet i Sawicons sluttinnlegg som skulle behandles, hadde følgende overskrift og underoverskrifter:

- "2.1 Rettighetsforholdet.**
 - 2.1.1 Sawicon er enerettighetshaver.**
 - 2.1.2 Sawicon har fri utnyttelsesrett**
 - 2.1.3 Oceanteam var ikke opprinnelig oppdragsgiver."**

- (11) Punktene i Sawicons sluttinnlegg som ikke skulle behandles, hadde følgende overskrifter:

- "2.2 Erstatningskrav i hovedsøksmål.**
- 2.3 Erstatningskrav i motsøksmål."**

- (12) I et oppfølgende prosesskriv neste dag gav Oceanteam uttrykk for at oppdelingen var prosessøkonomisk uheldig, men at Oceanteam ikke ville bruke rettsmidler mot oppdelingsbeslutningen siden det kunne føre til utsettelse av saken.

- (13) Hovedforhandling ble avholdt i Bergen tingrett over 11 rettsdager. Retten var satt med fagkyndige meddommere. Ved avslutningen av forhandlingene la Oceanteam ned påstand hvor punkt 1 og 2 var endret til å lyde:

- "1. **Oceanteam Shipping ASA er sameier med Sawicon AS i rettigheter til skipsdesign, tegninger og spesifikasjoner knyttet til skipsserien som består av fartøyene [5 navn/numre] samt prosjektnummer [2 numre].**
2. **Sawicon AS' salg eller lisensiering av skipsdesign, tegninger, spesifikasjoner og øvrig dokumentasjon i hovedsak basert på skipsserien som består av fartøyene [5 navn/numre], samt prosjektnummer [2 numre], herunder slikt salg eller lisensiering foretatt i forbindelse med fartøyene [3 navn/numre] uten samtykke fra Oceanteam Shipping ASA, er rettsstridig."**

(14) Bergen tingrett avsa dom 15. mai 2013 med slik domsslutning:

"I hovedsøksmålet:

Sawicon AS frifinnes.

I motsøksmålet:

1. **Sawicon AS er enerettighetshaver til skipsdesign, tegninger og tekniske spesifikasjoner for fartøyene SAW 2017, 2019, 2020, 2021, 2022, 2022-II, 2023, 2024, 2042 og 2043.**
2. **Sawicon AS trenger ikke samtykke fra Oceanteam Shipping ASA for å disponere over rettighetene til SAW 2017, 2019, 2020, 2021, 2022, 2022-II, 2023, 2024, 2042 og 2043.**

Samlet for begge søksmål:

1. **Oceanteam Shipping AS dømmes til å erstatte Sawicon AS sakskostnader med kr 4.279.530 – kronerfiremillionertohundreogsyttitusenfemhundreogtretti00/100 – innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.**
2. **[...]."**

(15) Domsslutningens siste punkt gjaldt sakskostnader til partshjelpere, og er uten betydning for behandlingen i Høyesterett.

(16) I domspremissene bemerket tingretten at det ville vært dekkende for domsresultatet om slutningen kun lød som slutningen i punkt 1 i motsøksmålet, men at retten hadde valgt å følge oppbyggingen av partenes påstander. Retten presiserte også at den ikke hadde vurdert hvorvidt Sawicon kan ha overtrådt markedsføringslovens bestemmelser.

(17) Oceanteam anket til lagmannsretten. Anken gjaldt saksbehandlingen, bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Lagmannsretten besluttet å behandle anken over saksbehandlingen separat og skriftlig, jf. tvisteloven § 16-1 annet ledd og § 29-16 femte ledd. Gulating lagmannsrett avsa 7. mars 2014 dom med slik domsslutning:

- "1. **Bergen tingretts dom av 15. mai 2013 i sak nr. 11-192428TVI-BBYR/01, med hovedforhandling oppheves.**
2. **Sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes ikke."**

(18) Etter en samlet vurdering fant lagmannsretten at tingrettens saksforberedelse, hovedforhandling og dom etterlot uklarheter om hva tingretten hadde besluttet å behandle, og hva som faktisk ble behandlet i sakens første del. Saksbehandlingen hadde

påvirket partenes evne til å ivareta sine interesser under hovedforhandlingen. Dessuten kunne ikke lagmannsretten se at delingen hadde medført en forenkling, prosessøkonomiske fordeler eller at den på andre måter hadde vært formålstjenlig. Lagmannsretten mente det var nærliggende å anta at feilene ved tingrettens saksbehandling hadde virket inn på gjennomføringen av forhandlingene og avgjørelsens innhold, jf. tvisteloven § 29-21 første ledd, og at dette måtte medføre at dommen ble opphevet i sin helhet.

- (19) Sawicon har anket til Høyesterett. Anken gjelder i hovedsak rettsanvendelsen, men også bevisvurderingen i relasjon til oppdelingsbeslutningens innhold. Saken står i det vesentlige i samme stilling som for lagmannsretten.
- (20) Den ankende part, *Sawicon AS*, har i korthet gjort gjeldende:
- (21) Det foreligger ingen saksbehandlingsfeil, en eventuell feil kan uansett ikke tillegges virkning, og under ingen omstendighet kan en eventuell feil få virkning for annet enn frifinnelsen for Oceanteams påstand punkt 2. Dette utdypes slik:
- (22) Det er ingen feil i tingrettens behandling av de kravene som er pådømt – spørsmål om hvem som har rett til skipsdesign, tegninger og tekniske spesifikasjoner, og om rettighetshaveren må ha samtykke for å utnytte materialet. Det har heller aldri vært noen uenighet om at dette hører til den første delen av saken.
- (23) Uenigheten knytter seg til om spørsmålet om Sawicon har handlet rettsstridig, hører under første eller andre del av saken. Etter Sawicons syn følger det klart av den siste oppdelingsbeslutningen at dette hører under andre del. Dette ble ikke påvirket av at Oceanteam var inne på spørsmålet i forhandlingene og endret påstanden punkt 2 i hovedsøksmålet etter bevisførselen i tingretten. Retten kunne ikke behandle mer enn det som det ifølge oppdelingsbeslutningen skulle forhandles om i første del.
- (24) Oppdelingen av pådømmelsen ved å skille ut rettighets- og samtykkespørsmålet, har hjemmel i tvisteloven § 16-1 annet ledd første punktum. Hvorvidt den var hensiktsmessig, beror på svært mange forhold. Forberedende dommer avgjør dette ved skjønn, og det skal mye til for å oppheve en dom på grunnlag av skjønnsutøvelsen, jf. også tvisteloven § 29-3 tredje ledd om begrenset overprøving ved anke over delingsbeslutningen.
- (25) Oppdelingen var ikke uklar, men en eventuell uklarhet om oppdelingen kan uansett ikke ha påvirket den påankede avgjørelsen. Dersom noe likevel skulle oppheves, måtte det i tilfelle være begrenset til frifinnelsen av Sawicon for Oceanteams påstandspunkt 2. Men det vil ikke ha betydning, all den tid retten har pådømt påstandspunkt 2 i motsøksmålet, og dermed slått fast at det ikke gjelder noe samtykkekrav. Hvorvidt Sawicon har handlet rettsstridig, vil bli behandlet i andre del av saken.
- (26) Lagmannsretten skulle ha realitetsbehandlet anken i stedet for å oppheve tingrettens dom på grunn av saksbehandlingsfeil, jf. tvisteloven § 29-22 annet ledd.
- (27) Sawicon AS har nedlagt slik påstand:

"1. Lagmannsrettens dom oppheves.

2. Sawicon tilkjennes omkostninger ved ankebehandlingen for lagmannsrett og Høyesterett. "

- (28) Ankemotparten, *Oceanteam Shipping ASA*, har i korthet gjort gjeldende:
- (29) Tingrettens saksbehandling var uforsvarlig, og det må lede til opphevelse av hele dommen. Dette utdypes slik:
- (30) Tingrettens ulike oppdelingsbeslutninger skapte uklarhet om hvordan saken skulle deles, og det var ingen kontradiksjon forut for delingen som ble besluttet ved brev 15. februar 2013. Hadde tingretten innhentet partenes syn, ville det kommet fram at de begge mente det bare var erstatningsutmålingen som skulle utsettes. Slik oppdelingen til slutt ble, er den i strid med formålet med tvisteloven § 16-1 om smidig og effektiv behandling av saken. Opprettholdes dommen, vil svært mange av de samme vitnene måtte forklare seg på nytt i spørsmålet om Sawicon har handlet rettsstridig ved å benytte design, tegninger og tekniske spesifikasjoner etter at samarbeidet med Oceanteam var avsluttet, jf. markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk. Tingrettens samlede saksbehandling oppfyller ikke de hensyn og krav som kommer til uttrykk i tvisteloven § 1-1.
- (31) Tingretten har misforstått påstandspunkt 2 i hovedsøksmålet. For Oceanteam var ikke det sentrale å få avgjort om Sawicons fremtidige utnyttelse krevde samtykke fra Oceanteam, men å få fastslått at Sawicon har handlet rettsstridig. En slik konstatering har ikke bare betydning for erstatningskravet, den vil også ha betydning for å få stanset de rettsstridige handlingene. Oceanteam brukte tid på rettsstridsspørsmålet under forhandlingene – noe som viste seg å innebære en feildisponering av tiden. Misforståelsen førte til at tingretten avgjorde noe annet enn det Oceanteam krevde avgjort.
- (32) Hadde tingretten avklart påstandspunkt 2 og dermed lagt riktig forståelse til grunn, ville den også måttet ta hensyn til at det ikke er adgang etter tvisteloven § 16-1 til å dele saken slik tingretten gjorde 20. mars 2013. Et krav kan ikke deles slik at påstandsgrunnlag behandles hver for seg. Tingretten skulle behandlet spørsmålet om Sawicon hadde handlet i strid med markedsføringsloven § 25.
- (33) Ved bedømmelsen av om feilene skal lede til opphevelse, må man se på deres innvirkning på hele saken, ikke bare på den avsagte dom. Formålet med oppdelingsadgangen i tvisteloven § 16-1 om mer smidig og prosessøkonomisk behandling vil ikke bli ivaretatt dersom man unnlater å oppheve den første dommen i en delt sak der delingen fører til at behandlingen, i strid med formålet, blir mer kostnads- og tidkrevende enn en samlet behandling.
- (34) Oceanteam Shipping ASA har nedlagt slik påstand:
- "1. Anken forkastes.**
 - 2. Oceanteam Shipping ASA tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten med NOK 490 000.**
 - 3. Oceanteam Shipping ASA tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."**
- (35) *Jeg er kommet til at anken fører fram.*

- (36) Oceanteams angrep mot tingrettens saksbehandling kan deles i tre grupper. For det første anføres det at saksbehandlingen ikke var forsvarlig fordi oppdelingen var uklar og skjedde uten tilstrekkelig kontradiksjon, for det andre at tingretten skulle ha behandlet markedsføringsloven § 25, og for det tredje at oppdelingen av saken var i strid med de hensynene tvisteloven § 16-1 skal ivareta. Jeg behandler anførselene i denne rekkefølgen etter en kort redegjørelse for tvisteloven § 16-1:
- (37) Bestemmelsen står i kapittel 16 om spesielle virkemidler dommeren har under styringen av sakens framdrift, og dens første og annet ledd lyder:

"§ 16-1 Oppdeling av forhandlinger og pådømmelse

- (1) **Retten kan bestemme at det skal forhandles særskilt om ett eller noen av flere krav i saken eller om ett eller flere tvistepunkter for et krav.**
- (2) **Retten kan avgjøre særskilt ett eller noen av flere krav i saken eller en del av ett krav. Avgjørelsen av erstatningskrav eller andre krav hvor omfanget er omtvistet, kan deles slik at avgjørelsen av omfanget utsettes. Hvis retten er enstemmig eller partene samtykker i det, kan den også treffe særskilt avgjørelse om**
- a) **påstandsgrunnlag som ikke leder til avgjørelse av krav**
- b) **hvilket lands rett et krav skal bedømmes etter."**
- (38) Retten kan altså dele forhandlingene og/eller pådømmelsen. I forarbeidene uttaler departementet at det er en "fleksibel bestemmelse, hvor adgangen til oppdeling av forhandling og pådømmelse knyttes til hva som er praktisk og hensiktsmessig med sikte på en effektiv avvikling av saken", se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 245.
- (39) Det første spørsmålet er om oppdelingen av saken var tilstrekkelig klar.
- (40) Saken består av flere krav. Begge parter har krevd dom for at de har rettigheter til det omstridte materialet – formulert som et krav om å være "enerettighetshaver", ha "rettigheter" eller være "sameier", og begge parter har krevd erstatning. Det er også krevd dom for at bruk av materialet uten samtykke er rettsstridig.
- (41) Som det fremgår av redegjørelsen for saksgangen, gav forberedende dommer i flere brev og rettsbøker uttrykk for hvordan saken skulle deles. Disse utsagnene er ikke konsistente. Innledningsvis var det tale om en oppdeling av saken i "rettighetsspørsmålet" og "erstatningsspørsmålet". En slik deling er i tråd med § 16-1 annet ledd første punktum. Etter at hovedforhandlingen ble utsatt, gav dommeren høsten 2012 uttrykk for at det bare var erstatningsutmålingen som skulle utstå til andre del av forhandlingene. Dette er i tråd med § 16-1 annet ledd annet punktum. Vinteren 2013 var det imidlertid igjen tale om en deling hvor hele erstatningsspørsmålet skulle utstå til sakens andre del.
- (42) Umiddelbart fremstår det som uheldig at dommeren har gitt motstridende opplysninger om hvordan saken skulle deles. Det er imidlertid klart at det er delingen slik den ble angitt før hovedforhandlingen, som er avgjørende. Denne opplyste retten om i brev 15. februar 2013, og presiserte i rettsmøtet 20. mars 2013. Angivelsene er knyttet til konkrete påstandspunkter og til partenes sluttinnlegg, og her er det ingen inkonsistens. Slik rettens presiseringer er formulert, etterlater de ikke noen tvil om at ikke bare erstatningsutmålingen, men hele erstatningskravet skulle utstå til sakens del to. Oceanteams prosesskriv 21. mars 2013 viser også at Oceanteam har forstått det.

- (43) Tingretten har i delingsbeslutningen lagt til grunn at spørsmålet om Sawicon har opptrådt rettsstridig, hører under del to. Det fremgår både av brevet 15. februar 2013, rettsboken 20. mars 2013 og av tingrettens dom side 23-24. Det er vanskelig å forstå at det kan ha hersket noen uklarhet om dette før hovedforhandlingen.
- (44) Oceanteam kunne heller ikke fremtvinge en endring av denne beslutningen ved å endre påstandspunkt 2 mot slutten av hovedforhandlingen til uttrykkelig å gå ut på at Sawicon hadde handlet rettsstridig. Jeg nevner i den forbindelse at når tingrettens domsslutning går ut på frifinnelse i hovedsøksmålet, må frifinnelsen for påstandspunkt 2 forstås i lys av domspremissene, jf. Skoghøy: Tvisteløsning, 2. utgave 2014, side 1032-1033. I premissene fremgår det klart at det er rettighetsspørsmålene som er vurdert i sakens første del, og at retten ikke har vurdert om Sawicon kan ha overtrådt markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk selv om de hadde enerett til materialet. Dette vil altså Oceanteam ha full anledning til å komme tilbake til i sakens del to.
- (45) Et annet punkt i Oceanteams angrep på saksbehandlingen går ut på at beslutningen 15. februar 2013 ble truffet uten at partene fikk uttale seg. Tvisteloven § 9-6 første ledd gir partene rett til å uttale seg om forhold av betydning for saksbehandlingen.
- (46) Det er riktig at partene ikke ble bedt om å uttale seg spesielt om den delingen retten foretok i brevet 15. februar 2013. Delingsspørsmålet hadde imidlertid vært på dagsorden lenge, og retten hadde blant annet forgjeves forsøkt å få partene til å komme fram til en felles presisering av delingen. Dessuten kunne delingsbeslutningen 15. februar 2013 endres. Partene fikk full anledning til å uttale seg om den, blant annet i rettsmøtet 20. mars 2013. Min konklusjon er at saksbehandlingen, vurdert samlet, ivaretok kravet til kontradiksjon.
- (47) Konklusjonen så langt er dermed at retten ikke har begått saksbehandlingsfeil i tilknytning til beslutningen om å dele saken.
- (48) Jeg går så over til det andre angrepet mot dommen; at det var feil av tingretten ikke å behandle spørsmålet om Sawicon har opptrådt i strid med markedsføringsloven § 25. Dette bygger dels på at tingretten har misforstått påstandspunkt 2 i hovedsøksmålet, og skulle gjort mer for å klarlegge innholdet, og dels på at oppdelingen er i strid med tvisteloven § 16-1.
- (49) Tingretten oppfattet påstandspunkt 2 i hovedsøksmålet slik at det gikk ut på krav om fastsettelsesdom for at en eventuell bruk av design mv. krevde samtykke. Oceanteam har imidlertid fremhevet at det sentrale for dem var å få fastslått at Sawicon hadde opptrådt rettsstridig.
- (50) Påstandspunktet er allerede sitert. Som det fremgår, gikk punktet, fram til det ble endret etter bevisførselen under hovedforhandlingen, ut på at Sawicons bruk av det omstridte materialet uten Oceanteams samtykke, er rettsstridig. Etter mitt syn er det mest naturlig å forstå dette som et krav om dom for at Sawicon må ha samtykke hvis de vil utnytte materialet. Jeg kan dermed ikke se at det er grunnlag for å bebreide tingretten at den har forstått påstandspunktet slik, og at den ikke gjorde noe mer for å klargjøre det. Dette gjelder spesielt ettersom rettsstridsspørsmålet uansett kommer opp som en del av erstatningsspørsmålet. Det at Oceanteam endret utformingen av påstandspunktet etter

bevisføringen under hovedforhandlingen, kunne, som allerede nevnt, ikke endre hva som skulle behandles i første del av saken.

- (51) Det er dermed ikke nødvendig å gå inn på Oceanteams anførsel om at tingretten ved å behandle ett påstandsgrunnlag for at Sawicon har handlet rettstridig – brudd på immaterielle rettigheter – men ikke et annet – brudd på markedsføringsloven § 25 – har delt saken på en måte som strider mot § 16-1. Jeg nevner for øvrig at det ikke er uvanlig at avgjørelsen av ett krav kan få betydning for avgjørelsen av et annet krav i en sak.
- (52) Det som gjenstår, er angrepet på tingrettens dom basert på at oppdelingen er i strid med formålet med delingsadgangen. I stedet for å gjøre saksbehandlingen mer effektiv, anfører Oceanteam at delingen driver kostnadene opp fordi flere vitner må komme tilbake til forhandlingene i del to, og fordi separat anke over den første dommen fører til forsinkelser.
- (53) Anførselen gjør det nødvendig først å klargjøre ankedomstolens kompetanse.
- (54) Tvisteloven forutsetter at forberedende dommer foretar aktiv saksstyring for å oppnå en rask, prosessøkonomisk og forsvarlig behandling, jf. § 9-4. Ett av spørsmålene som i den forbindelse skal tas opp under saksforberedelsen, er om behandlingen av saken bør deles opp, jf. § 9-4 annet ledd bokstav e.
- (55) Forberedende dommer avgjør spørsmålet om deling ved beslutning. Avgjørelsen beror på dommerens skjønn, jf. innledningsordene i § 16-1 første og annet ledd, "retten kan...". Dersom en part anker over beslutningen før forhandlingene, er overprøvingsadgangen begrenset etter tvisteloven § 29-3 tredje ledd:
- "En beslutning kan bare ankes på det grunnlag at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig."**
- (56) Bestemmelsen gjelder ikke der beslutningen brukes som ankegrunn – slik skiller den seg fra § 29-3 annet ledd som begrenser prøvingsadgangen ved angrep på kjennelser. I Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 473 begrunnes denne forskjellen med at beslutninger sjelden vil innebære så viktige avgjørelser at de vil ha virket inn på resultatet av den avsluttende avgjørelsen, og at en slik ankegrunn vil kunne nektes fremmet etter § 29-13 annet ledd – dvs. at lagmannsretten finner det klart at anken ikke fører fram.
- (57) Utsagnet viser etter mitt syn at det ikke er forutsatt at man ved anke over en dom skal få en utvidet adgang til å prøve hensiktsmessigheten av beslutningen om oppdeling. Tvert imot tilsier tvisteloven § 1-1 annet ledd fjerde strekpunkt at dette spørsmålet ikke skal overprøves etter at det er avsagt dom i saken, idet en slik løsning ville kunne føre til en betydelig økning av de totale sakskostnadene. Prøvingen av delingsbeslutningen på dette stadiet må være begrenset til å prøve om det grunnleggende kravet om rettferdig og forsvarlig rettergang er oppfylt, slik at dommen i tilfelle må oppheves dersom det er "nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for den avgjørelse som er anket", jf. tvisteloven § 29-21 første ledd. Hvorvidt oppdelingen var hensiktsmessig eller ikke – og dermed hvorvidt formålet i § 16-1 om effektiv og smidig behandling faktisk blir oppfylt – ligger altså utenfor ankedomstolens prøvingskompetanse.

- (58) Jeg kan ikke se at tingrettens deling av saken innebar en uforsvarlig behandling av saken, noe heller ikke Oceanteam anfører for så vidt gjelder de krav som er avgjort i den første dommen. Det er heller intet som tyder på at ikke den andre delen av behandlingen vil bli gjennomført på en betryggende måte.
- (59) Lagmannsrettens dom om opphevelse av tingrettens dom og hovedforhandling, må på denne bakgrunn oppheves.
- (60) Sawicon har krevd dekning av sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett, og kravet tas til følge, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Det er krevd 492 471 kroner i sakskostnader for lagmannsretten. Salærkravet for Høyesterett utgjør 257 600 kroner og utgiftene utgjør 9 172 kroner. I tillegg kommer ankegebyr, som utgjør 23 220 kroner. Kravet legges til grunn.
- (61) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom oppheves.
2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler Oceanteam Shipping ASA til Sawicon AS 782 463 – sjuhundreogåttitotusenfirehundreogsekstire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (62) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (63) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (64) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (65) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom oppheves.
2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler Oceanteam Shipping ASA til Sawicon AS 782 463 – sjuhundreogåttitotusenfirehundreogsekstire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: